

MARTIN ŠRAJER / 12. 8. 2021

Truda Grosslichtová

Anny Ondráková, Lída Baarová, Nataša Gollová, Adina Mandlová... hvězdy prvorepublikové kinematografie, jejichž jména jsou dodnes povědomá i těm, kdo filmy pro pamětníky nesledují. K velmi oblíbeným a obsazovaným herečkám ovšem po nástupu zvuku patřila také Truda Grosslichtová. V letech 1931 až 1937 se objevila v devětadvaceti filmech, v nichž většinou hrála hlavní roli. Úspěch zaznamenala také ve Francii, Německu a dalších zemích.

Talentovaná představitelka atraktivních mladých snoubenek z vyšších společenských kruhů přesto po válce upadla v zapomnění a dodnes ve výčtech nejpopulárnějších hereček třicátých let obvykle nebývá uváděna. Důvodů pro to může být několik.

Gertruda Marie Grosslichtová se narodila 23. února 1912 v Praze na Královských Vinohradech. Její otec, obchodník Viktor Grosslicht, byl židovského původu. Matka Amálie inklinovala k umění a k divadlu vedla také dceru, která s ní zamlada vystupovala na ochotnických jevištích. Obě si spolu později zahrály ve filmech *Aféra plukovníka Redla* (1931) a *Rozpustilá noc* (1934).

Dalším Trudiným hereckým vzorem byla švédská diva Greta Garbo, kvůli níž dívka ráda navštěvovala biograf. Její okouzlení múzickým uměním vedlo k tomu, že svou energii po dokončení povinné školní docházky nasměrovala k herectví. Otcovu nesouhlasu navzdory. Aby v silné konkurenci uspěla, sledovala divadelní představení a filmy, studovala herectví a učila se jazykům a hře na klavír.

Pro film Gertrudu pravděpodobně objevil filmový podnikatel Josef Auerbach z Elektafilmu. Ten ji měl počátkem třicátých let spatřit v ochotnickém představení v pražském divadle Uranie. Na základě toho snaživé dospívající umělkyni v roce 1931 nabídnul hlavní ženskou roli v české i německé verzi špionážního dramatu *Aféra plukovníka Redla* podle předlohy Egona Erwina Kische. Režisér Karel Anton tak jako první využil hereččiny výborné znalosti cizích jazyků.

Po své první filmové roli získávala Truda další zkušenosti v několika pražských hudebních divadlech. Svě pěvecké nadání mohla naplno projevit v operetách, s nimiž měla bohatou praxi také její matka. Na divadle poprvé potkala Vlastu Buriana i Oldřicha Nového, po jehož boku si zahrála v mnoha úspěšných představeních. V roce 1938 zazářila také v pařížském Théâtre des Bouffes Parisiens. Koncem třetí dekády, kdy už se nevěnovala filmu, vystupovala na scéně českobudějovického divadla.

Počátkem třicátých let Grosslichtová podle svých vzpomínek studovala na konzervatoři v Berlíně a měla se mihnout ve filmu *Skandal in der Parkstraße* (1932). V Paříži si poté zahrála ve francouzských verzích filmů *Kantor Ideál* (1932) a *Lelíček ve službách Sherlocka Holmese* (1932). V prvním případě nahradila Lídu Baarovou, ve druhém Anny Ondrákovou, které její role ztvárnilly v českých verzích.

Pod pseudonymem Tania (popřípadě Tanja) Doll ve Francii navíc nazpívala několik desek s francouzskými šlágry. V česko-francouzské koprodukci pak v barrandovských ateliérech vznikl ještě *Golem* (1936) Juliána Duviviera, ve kterém jí připadla menší úloha dvorní dámy (také v titulcích tohoto filmu je uvedena jako Tania Doll).

V Československu byla Grosslichtová hojně obsazována především do nenáročných veseloher a melodramat à la červená knihovna. Krátce po sobě se objevila ve vedlejších rolích v *Posledním bohémovi* (1931) a v jiráskovských *Psohlavcích* (1931). Následovaly již větší party v lehce detektivní frašce *Růžové kombiné* (1932), v *Právu na hřích* (1932) a v komedii Martina Friče *S vyloučením veřejnosti* (1933).

Většina jejích filmů nabízela prostou milostnou zápletku, úsměvná nedorozumění a pár písní, které se pak prodávaly samostatně na gramodeskách. Grosslichtová byla filmovými i divadelními režiséry zaškatulkována jako moderní, trochu naivní a koketní mladá žena z dobré rodiny, jejíž pole působnosti je vymezeno vztahy se zkušenějšími muži. Teprve v jejich náručí nachází hlavní hrdinka, jakkoli emancipovaná se v průběhu filmu může jevit (viz např. *Advokátka Věra*), štěstí a rovnováhu.

Nástup zvuku výrazně zvýšil zájem českých diváků o domácí produkci. K odlišení jednotlivých titulů, které žánrově obvykle spadaly mezi pár osvědčených žánrů (melodrama, komedie, adaptace literárních klasik...), a ke zvýšení jejich atraktivity sloužily výrazné herecké osobnosti, které se ve stejném období vyprofilovaly.

Grosslichtová patřila i přičiněním dobového tisku mezi hvězdy, jejichž jméno a tvář prodávaly nejlépe. Když časopis *Kino* pořádal v roce 1932 anketu, ve které čtenáři a čtenářky hlasovali pro své nejoblíbenější kinohvězdy, dvacetiletá herečka ji s velkým předstihem vyhrála (sama obdržela 127 hlasů, druhá skončila Lída Baarová s 63 hlasy, třetí Anny Ondráková s 32 hlasy).

Frič první dámu českého filmu později obsadil také do *Revizora* (1933) a do *Hrdiny jedné noci* (1935), kde jí připadla dvojrole skromné statistky a rozmazlené filmové hvězdy. Jejím hereckým partnerem v obou úspěšných veselohrách byl Vlasta Burian. S Hugem Haasem zase hrála ve Fričově komedii *Jedenácté přikázání* (1935). Ke zdařilejším patřila rovněž převleková komedie *Tři kroky od těla* (1934).

Uvedená čtveřice filmů představuje umělecký vrchol hereččiny hutné, ale nedlouhé filmografie. Po něm následovala další série pozapomenutých filmů spíše průměrné, až podprůměrné úrovně např. *Za řádovými dveřmi* (1934), *Z bláta do louže* (1934) nebo *Irčin románek* (1936). Grosslichtová byla nicméně dál obsazována do hlavních rolí a k mnoha filmům také nazpívala ústřední písně.

Kromě skoro tří desítek celovečerních filmů se objevila i v několika krátkých instruktážních snímcích (např. *Jak si uchovám zdraví* o důležitosti dentální hygieny) a reklamách. Na její oblibu při propagaci svých výrobků vsadila mimo jiné společnost Baťa. V *Nezapomněli jste na něco?* předváděla jejich dámské střevíce. Stejně tak ve filmu *Kolem dokola* režírovaném Elmarem Klosem.

Zřejmě nejznámější roli JUDr. Věry Donátové jí nabídl Martin Frič v komedii o ambiciózní mladé právniče *Advokátka Věra*. Sama film řadila mezi své nejoblíbenější, protože se její postava vymykala typu, s nímž byla spojována, a víc konvenovala jejímu inteligentnímu projevu. Svou filmovou kariéru uzavřela Truda Grosslichtová komedií *Klatovští dragouni* (1937), která měla premiéru v únoru 1938.

Rozhodnutí nepokračovat s filmovým, a od roku 1940 ani s divadelním, herectvím bylo dobrovolné. Jako poloviční Židovka nechtěla během protektorátu účinkovat ve filmech, jejichž výrobu řídili Němci. Židovského původu byl také její manžel, tenorista a režisér Štefan Munk. Manželé ovšem neemigrovali, což pro Grosslichtovou znamenalo totální nasazení v továrně a pro Munka několikaleté věznění nacisty.

V roce 1945, kdy se již s Munkem rozvedla, potkala Grosslichtová v Praze nizozemského vojáka a burzovního makléře Hanse de Vriese, který do Čech dorazil s americkou armádou. Společně odjeli do Nizozemska, kde byli v listopadu 1946 oddáni. Později se jim narodily dvě dcery. Novým domovem bývalé prvorepublikové herečky se stal Amsterdam a jejím novým posláním výchova dětí a starost o domácnost. Jen krátce byla členkou amsterdamského operetního kolektivu a chvíli pracovala jako překladatelka.

Až po manželově smrti ve druhé polovině osmdesátých let se Grosslichtová přestěhovala do nedalekého města Nieuw-Vennep, kde v červnu 1995 také zemřela. Ve své domovině byla kvůli předčasnému ukončení kariéry a následné emigraci zapomenuta o mnoho let dříve. Díky YouTube kanálu Česká filmová klasika si nicméně můžete připomenout její herecké a pěvecké nadání a ocenit její šarm i ve filmech, které v televizi nebývají často reprízované a jsou jinak jen obtížně dostupné.

Zdroje:

Luboš Bartošek, *Náš film. Kapitoly z dějin (1896–1945)*. Praha: Mladá fronta 1985.

Miloš Fikejz, *Český film, Herci a herečky I (A-K)*. Praha: Libri 2006, s. 324–326.

Hana Kučerová, *Grosslichtová Truda (1912–1995)*. Inventář. Praha: Národní filmový archiv.

Jaroslav Lopour. *Truda Grosslichtová (1912–1995). Herečka a její filmová tvorba 30. let*. Bakalářská diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita 2013.

Truda Grosslichtová o sobě. *Kinorevue* 2. 9. 1936, s. 32–33.

Ondřej Suchý. Záhadná hvězda Truda Grosslichtová. Pozitivní noviny